
Vergaderjaar 2000–2001

27 400 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2001

Nr. 60

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 juni 2001

Hierbij treft u aan het verslag van mijn bezoek aan Polen van 20–23 mei 2001. Speciaal wil ik u attenderen op het geanimeerde gesprek dat ik had met Poolse parlementsleden afkomstig uit de economische commissie van de Sejm én uit de Pools-Nederlandse Parlementaire groep. Deze laatste groep gaf aan de samenwerking met de Nederlandse parlementsleden na de aanstaande Poolse verkiezingen graag te intensiveren. Ik geef u dat bij deze graag in overweging.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema

Samenvatting en Conclusie

Op uitnodiging van de Poolse Vice-premier tevens Minister van Economie Janusz Steinhoff bracht ik van 20–23 mei jl. een bezoek aan Polen. Ik werd vergezeld door een delegatie met vertegenwoordigers van 34 bedrijven die onder leiding stond van vz. KvK Rotterdam Van Caldenborgh. De eerste helft van het bezoek vond plaats in Warschau. Daarna heb ik in Krakow en Katowice met lokale en provinciale autoriteiten gesproken en samen met de bedrijvendelegatie projectbezoek afgelegd.

Hoofddoel van mijn bezoek was het verder intensiveren van de reeds uitstekende bilaterale economische relatie met Polen als belangrijke kandidaat-lidstaat en opkomende markt. Daarnaast werd in het bedrijvenprogramma speciale aandacht besteed aan het thema milieu- en transportinfrastructuur, mede vanwege het openstellen van het EU ISPA-programma in Polen. In het kader van de relatie topsport/export werd door (ex) tophockeysers een hockeyclinic gegeven.

Verwachting onder mijn diverse gesprekspartners was dat ook na de Poolse verkiezingen EU-toetreding onverminderd prioriteit blijft. Men is doordrongen van de inspanningen die nog geleverd moeten worden. Koepelorganisaties als de Kamer van Koophandel en Werkgeversvereniging etc. spelen v.w.b. het informeren van het Poolse bedrijfsleven en het meedenken over economische wetgeving een belangrijke rol. Ook op regionaal niveau wordt hard gewerkt aan de specifieke problemen en veranderingen die de economische transitie en de implementatie van Europese wet- en regelgeving voor hen meebrengt.

Vergeleken met mijn bezoek van twee jaar geleden bleek deze keer duidelijk dat het bedrijfsleven zich steeds makkelijker beweegt in Polen. Een prima ontwikkeling, die naar ik aanneem nog verder door zal zetten. Het nieuwe economische steunpunt in Krakow, dat ik tijdens mijn bezoek heb aangekondigd zal zeker een stimulans zijn bij deze ontwikkelingen. Daarnaast zijn er nog steeds bedrijven die voor opdrachtverlening wel met de Poolse overheden te maken hebben en bedrijven die toch nog met problemen kampen bij het zakendoen waar de overheid een oplossing moet brengen.

Het is gelukt om de afgelopen vier jaar in een jaarlijks contact met Polen op ministerieel niveau een effectieve relatie te ontwikkelen. De intensieve bezoeken over en weer hebben ervoor gezorgd dat er wederzijds makkelijk en snel gecommuniceerd wordt.

VERSLAG

Inleiding

Dit was mijn tweede bezoek aan Polen en in totaal het vierde in/uitgaande bezoek op rij dat uitgewisseld werd met het Poolse Ministerie van Economie. Ook nu weer was er ruime belangstelling vanuit het bedrijfsleven om deel te nemen aan mijn missie.

Ca. 40 vertegenwoordigers afkomstig van 34 bedrijven hebben deelgenomen aan de reis. Zij waren afkomstig uit diverse sectoren en uit zowel grotere als kleinere bedrijven. Een flink deel van de bedrijven was speciaal geïnteresseerd in de programma-onderdelen die samenhangen met het thema transport- en milieuinfrastructuur en de multilaterale financieringsmogelijkheden op dit gebied. Verder werd voor alle bedrijven naar wens een op maat toegesneden matchmakingprogramma opgesteld. De bedrijvendelegatie stond onder leiding van dhr. Van Caldenborgh, Voorzitter van de Kamer van Koophandel Rotterdam.

Mijn bezoek had de volgende doelstellingen en thema's:

- Verdere intensivering van de bilaterale economische relatie met Polen als grote kandidaat-lidstaat en opkomende markt en nog steeds in belang groeiende bilaterale handelsen investeringspartner.
- Informeren en introduceren van het NL-bedrijfsleven in het algemeen en van dat gericht op de sector milieu- en transportinfrastructuur in Polen in het bijzonder. Tevens bekend maken met de procedures van het EU ISPA-programma, aangezien onder dit programma in de genoemde sectoren projecten ontwikkeld worden in Polen.

Programma

De eerste helft van het bezoek vond plaats in Warschau. Daarna werd in Krakow en Katowice met lokale en provinciale autoriteiten gesproken en projectbezoek afgelegd.

In Warschau had ik officiële besprekingen met gastheer Steinhoff en Staatssecretaris Blaszczyk van Economie, Minister van Schatkist Kamela-Sowinska, Minister van Transport Widzyk en Minister van Milieu Tokarczuk. Daarnaast sprak ik met de voorzitter van de Polish Confederation of Private Employers Mw. Bochniarz, Directeur Poolse Kamer van Koophandel Kaczurba, parlementsleden uit de «Poolse-Nederlandse parlementaire groep» en de economische commissie van de Sejm, onderstaatssecretaris Pietras van het Committee for European Integration. Vlak voor vertrek naar Krakow vond samen met Minister Zalm die op die dag tegelijk in Polen was een lunch plaats in gezelschap van onze beider Poolse gesprekpartners en vertegenwoordigers van het Nederlandse financiële bedrijfsleven.

In Krakow ontmoette ik Voivod Maslowski en Vice-Voivod Meystowicz van de Malopolskie provincie en burgemeester Golas van Krakow die tevens een receptie aanbood. In Katowice organiseerden de provinciale autoriteiten een informatieve briefing over de regio en had ik besprekingen met Vice-Voivod Kucharczyk en Marshall Olbrycht. Bank Slaskie bood een lunch aan in het gloednieuwe hoofdkantoor in Katowice. Met de opening van een tentoonstelling in het Etnografisch museum in Krakow over de Poolse veldheer Arciszewski die in dienst van de West-Indische Compagnie in Brazilië heeft gediend was het officiële programma ten einde.

Economische situatie, herstructurering en privatisering

In 1999 en 2000 werd een groeitempo van 4,1% van het BBP gemeten. De OESO verwacht voor 2001 een groei van 3,8% en voor 2002 een groei van 3,9%. Deze groei vindt plaats bij een sinds 1998 gestaag stijgende werkloosheid, die ook in 2000–2002 blijft toenemen (van 10% in 1998 tot ruim 17% in 2002). Dit gaat gepaard met forse productiviteitsstijgingen.

De inflatie is in 2000 enigszins toegenomen tot 10,2% maar zal dalen in 2001 tot 7%, *dit* laatste vooral als gevolg van een restrictief monetair beleid. De Poolse autoriteiten verwachten in 2003 uit te komen op een niveau van 4%. Het tekort op de lopende rekening in 2000 verbeterde iets t.o.v. 1999, maar was met 7,2% van het BBP nog wel substantieel.

Polen heeft ingrijpende hervormingen doorgevoerd op diverse terreinen zoals de gezondheidssector en het pensioensysteem. V.w.b. de – zeer ingewikkelde – herstructurering van de staal- en kolensector heeft vice-premier Steinhoff (economie) nog eens aangekondigd dat de Poolse regering aan een bijgewerkt plan werkt. Zowel Steinhoff (Economie) als Minister Kamela-Sowinska (Schatkist) bevestigden mij dat de regering er hard aan trekt om de privatiseringsdoelstelling voor 2001 te halen. Het privatiseringsprogramma voor 2001 omvat bedrijven uit o.a. de banksector, de luchtvaart en een olieaffinaderij. Mw. Kamela-Sowinska heeft

mij op diverse van deze terreinen uitgebreide toelichting gegeven. Daarbij werd ook duidelijk dat het zeer complexe en gevoelige processen betreft met sociale en maatschappelijke gevolgen. Ik heb daarbij mijn begrip en waardering uitgesproken voor de inzet van de Poolse regering maar tegelijkertijd aangegeven dat het belangrijk is om echt voortgang te blijven boeken met het oog op de toetreding tot de EU. Zonder uitzondering benadrukten al mijn gesprekspartners, in Warschau, maar ook de lokale autoriteiten in Katowice en Krakow, het belang van de stimulering van het Midden- en Kleinbedrijf voor de banengroei. Dit als belangrijk tegenwicht tegen de onvermijdelijke ontslagen bij de (voormalige) Staatsbedrijven.

Toetreding tot de Europese Unie en het Poolse bedrijfsleven

Gesprekspartner Pietras van het Committee of European Integration (UKIE) gaf, in vervolg op uitspraken van Poolse regeringsvertegenwoordigers aan dat het vanwege het verloop van het uitbreidingsproces niet meer reëel was om uit te gaan van 2003 als toetredingsdatum, maar dat Polen er wel naar streeft in 2003 klaar te zijn voor toetreding. Hij gaf verder een toelichting op de coördinerende taak van het UKIE tussen de andere ministeries v.w.b. de Poolse standpunten in de toetredingsonderhandelingen en op de Parlementaire commissie voor Europese wetgeving in het parlement, die vorig jaar is ingesteld om nieuwe Europese wetgeving sneller door het parlement te loodsen.

De parlementariërs, waaronder ook vertegenwoordigers van de Pools-Nederlandse parlementaire groep, benadrukten tijdens de bespreking dat ongeacht de verkiezingsuitslag geen beleidswijziging t.a.v. de EU-toetreding wordt verwacht, nu al de partijen ieder aangeven EU-toetreding als prioriteit van het beleid te zullen blijven zien. Dit kwam ook overeen met de inschatting van mijn andere gesprekspartners. De Pools-Nederlandse parlementaire groep zou graag de samenwerking met Nederlandse parlementariërs intensiveren.

Met mijn diverse gesprekspartners heb ik mij verder v.w.b. de EU-toetreding vooral geconcentreerd op de vraag hoe het Poolse bedrijfsleven op de situatie ná toetreding tot de EU wordt voorbereid. Ook voor hen verandert er immers veel. Vice-Premier Steinhoff en Staatssecretaris Blaszczyk (Economie) zetten uiteen dat door de Poolse overheid een voorlichtingsplan wordt uitgevoerd waarbij de bevolking als geheel wordt geïnformeerd over EU-toetreding. Dit ook in verband met het referendum dat op een bepaald moment in Polen zal moeten worden gehouden over dit onderwerp. Voor de Poolse ondernemers wordt vanuit het Poolse Ministerie van Economie specifieke voorlichting gegeven.

Mijn indruk is verder dat vooral ook de Kamer van Koophandel en de Poolse werkgeversverenigingen een rol spelen in de informatievoorziening naar het bedrijfsleven toe. Directeur Kaczurba van de Poolse Kamer van Koophandel gaf aan dat hij enerzijds meedenkt met het Ministerie van Economie bij het opstellen van nieuwe economische wetgeving en anderzijds het bedrijfsleven informeert over consequenties van nieuwe wetten (zoals certificering, standaardisering etc.). Zijn organisatie heeft een onderzoek afgerond naar de mate van voorbereiding van het Poolse bedrijfsleven op toetreding tot de EU en was, naar zijn zeggen, «half tevreden» over het resultaat. Dhr. Van Caldenborgh bood namens de KvK R'dam een stageplek aan voor een of meer medewerkers van de Poolse KvK. Mw. Bochniarz (Polish Confederation of Private Employers) lichtte uitgebreid toe dat de economische wetgeving nog relatief weinig rekening houdt met de positie van het sterk opkomende Midden- en Kleinbedrijf; de onevenredig grote invloed van de vakbonden, zowel binnen regering als

oppositie, noemde zij een remmende factor bij de hervorming van de Poolse economie.

Bilaterale economische betrekkingen

De Poolse en Nederlandse bilaterale handels en investeringscijfers vertonen weliswaar statistische verschillen, maar het beeld komt overeen: de bilaterale handels- en investeringsrelatie blijft zich versterken. Mijn collega Steinhoff benadrukte het belang van Nederland als economisch partner.

Volgens de cijfers van het CBS heeft Nederland een overschot in de goederenhandel met Polen. Met de regio Oost-Europa als geheel heeft Nederland in 2000 een ongeveer evenwichtige handel op de goederenbalans. In 2000 groeide de uitvoer naar Polen met 24% en de invoer uit Polen met 19%. Deze groei vindt dus plaats in een gelijk tempo als de groei van de totale Nederlandse uit- en invoer, resp. 22% en 19% in 2000. Voor de Nederlandse uitvoer is Polen binnen de regio Oost-Europa de belangrijkste handelspartner.

Uitgaande van de cijfers van DNB is Polen sinds 1998 verreweg de belangrijkste bestemming voor Nederlandse directe investeringen gericht op Oost-Europa. Sinds 1998 is de stroom van directe Nederlandse investeringen in Polen ca. NLG 2 miljard per jaar. In termen van standen staan inmiddels 1/3 van de Nederlandse direct investeringen in de regio Oost-Europa in Polen uit en staat daarmee hoog in de top van Buitenlandse investeerders in Polen.

Onder andere als gevolg van de geïntensiveerde samenwerking met het Poolse Ministerie van Economie en een aantal andere economisch relevante ministeries, is de samenwerking met Polen zeer divers van aard. Vice – Premier Steinhoff sprak zijn waardering uit over de ondersteuning die vanuit mijn departement op economisch gebied wordt geboden op het gebied van Pre-Accessie assistentie. Daarnaast vroeg hij naar de mogelijkheid om de procedures bij het verlenen van werkvergunningen aan Poolse werknemers te versoepelen. Met Minister Tokarczuk (Milieu) heb ik verder gesproken over de samenwerking op het gebied van Joint Implementation, die nu er een aantal proefprojecten zijn opgestart meer algemeen uitgewerkt kan worden. Op het gebied van transport zijn er voor het bedrijfsleven veel kansen. Minister Widzyk gaf dan ook aan bij zijn eventuele bezoek aan Nederland in september nader geïnformeerd te willen worden.

Nederlands bedrijfsleven in Polen

De belangstelling van het Nederlands bedrijfsleven voor Polen blijft onverminderd hoog. Bij onze Economische Voorlichtingsdienst is Polen al jarenlang één van de landen waar de meeste vragen over worden gesteld en ook in Polen noteren de Economische Afdeling van de Ambassade en de bilaterale Kamers van Koophandel een immer grote stroom aan informatieverzoeken. Bij de Nederlandse ambassade in Warschau zijn ruim 600 in Polen geregistreerde Nederlandse bedrijven bekend, maar het werkelijke aantal zal vast hoger liggen. Net als twee jaar geleden was er weer meer dan voldoende belangstelling vanuit het bedrijfsleven om deel te nemen aan deze missie.

Voor veel bedrijven in mijn handelsmissie was Polen inmiddels al geen nieuw land meer. De nadruk lag dan ook op het vergroten van hun netwerk en het uitbreiden van hun activiteiten. Verder was het thema milieu- en transportinfrastructuur zeer actueel, omdat er in Polen op dat gebied nog veel gemoderniseerd en aangepast moet worden. In dat verband worden via het ISPA-programma in de kandidaat-lidstaten, dus ook in Polen, grote projecten ontwikkeld. Om ervoor te zorgen dat het

Nederlands bedrijfsleven hierbij optimaal betrokken raakt hebben ook de bedrijven in deze missie informatie kunnen opdoen over de Poolse situatie in deze sector en kennis kunnen maken met vertegenwoordigers van direct betrokken instanties als de EU, EBRD en relevante Poolse Ministeries.

Hoewel er dus steeds minder overheidsbemoeienis is en de directe bedrijfscontacten goed lijken te lopen, zijn er natuurlijk nog steeds bedrijven die vanwege de sector waarin ze actief zijn wel met centrale of lokale overheden te maken hebben. Daarbij gaat het om infrastructurele projecten, zoals de aanleg van verkeerssystemen of wegen, bedrijven die geprivatiseerd worden en ook regionale spoorvervoerconcessies. En ook zijn er bedrijven die toch tegen problemen in het zakendoen oplopen, waarvoor alleen een oplossing met bemoeienis van de Poolse overheid kan worden gevonden. Een aantal van de bedrijven die mee waren heb ik de gelegenheid gegeven om tijdens de relevante officiële besprekingen zich te presenteren en belangstelling of problemen uiteen te zetten. De toelichting van Minister Kamela-Sowinska (Schatkist) op de aankomende privatiseringen in o.a. de NUTS-sectoren, de Spoorwegen en de Chemische Industrie had duidelijk de belangstelling van een aantal bedrijven.

Krakow en Katowice

Naar mijn mening is het niet mogelijk een volledig beeld van een land te krijgen als je je beperkt tot alleen de hoofdstad. Zeker in een groot land als Polen zijn de verschillen tussen de regio's op economisch gebied groot. De mogelijkheden die ze buitenlandse investeerders kunnen bieden en de problemen die ze op moeten lossen zijn vaak zeer divers. Tijdens dit bezoek heb ik ervoor gekozen om naast Warschau ook de provincies Malopolskie (Krakow) en Slaskie (Katowice) aan te doen.

Burgemeester Golas van Krakow en Voivod Maslowski van de provincie Malopolskie waren erg tevreden te vernemen dat Nederland heeft besloten een economisch steunpunt in Krakow te openen. Het zal de activiteiten van het Nederlands bedrijven in die regio ten goede komen en gezien ook de nuttige contacten die de bedrijven tijdens hun matchmakingprogramma opdeden, blijkt de keuze voor Krakow zeker gerechtvaardigd.

Het is wel duidelijk dat de provincie Slaskie (Silezië) voor een zeer moeilijk taak staat. Deze provincie was een centrum van de kolen- en staalindustrie en kampt nu met de sociale gevolgen van de herstructurering. Marshall Olbrycht toonde zich een daadkrachtig bestuurder die zei in het gesprek dat de enige juiste benadering was het stimuleren van het MKB en het toerisme. Ik heb mijn waardering uitgesproken voor zijn heldere beleidsvisie en aangegeven dat de provincie nu weliswaar een moeilijke periode doormaakt, maar anderzijds ook nu inderdaad het moment is om de basis te leggen van een gezonde regionale economie. Gezien de afstand en de goede verbindingen tussen de beide provincies, zal het economisch steunpunt Krakow tevens Silezië bedienen.